บทที่ 2

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชน

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 249 พ.ศ. 2515 (2515 : 3) หมวด 1 ข้อ 1 ได้ให้ความหมายว่า เด็ก หมายความว่าผู้ซึ่งมีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ และยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส เยาวชนนอกโรงเรียน หมายถึงผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ หรืออยู่นอกโรงเรียน เยาวชนในโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่เรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียน

มาตรา 3 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 (2521 : 16) ให้ความหมายว่า เยาวชน หมายความว่าบุคคลซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปี

เสริญ ปุณณะหิตานนท์ (ม.ป.พ. : 89) อ้างอิงจาก มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เด็กหมายถึงบุคคลอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 14 ปีบริบูรณ์ ส่วนคำว่า เยาวชน หมายความว่าบุคคลอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ได้หมายถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตความหมายของเด็กและเยาวชนว่า เด็กคือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 14 ปี เยาวชนคือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ถึง 25 ปี

พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการกระทำผิด

ในสังคมไทยปัจจุบันนี้มีเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก ที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางอันธพาล มีทั้งพฤติกรรมที่กระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ จนถึงขั้นรุนแรง เด็กและเยาวชนเหล่านี้มักจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ กัน เช่นมีกิริยาท่าทางแข็งกระด้าง ก้าวร้าว พูดจาหยาบคาย ชอบมั่วสุมกันในที่ชุมชน โดยเฉพาะตามสวนสาธารณะ ศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม หรือตามสถานเริงรมย์ต่างๆ มีการดื่มสุรา เสพยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มยกพวกตีกัน พกอาวุธหรืออาจจะมีพฤติกรรมที่ผิด-กฎหมาย เช่น จี้ ปล้น ลักขโมย หรือทำร้ายร่างกาย พฤติกรรมเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นอาชญากรได้ในอนาคต

สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม (2522 : 3) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนกระทำผิดไว้ว่า เด็กกระทำผิดหรือเด็กเกเร (Juvenile Delinquency) หมายความถึงเด็กที่กระทำผิดอาญา รวมทั้งเด็กที่กระทำการอันผิดกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดสำหรับเด็ก แต่ถ้าเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี กระทำความผิดกฎหมาย เด็กคนนั้นไม่ต้องรับโทษ (ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2499 มาตรา 73) ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าเด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี นั้นยังไม่มีวุฒิภาวะ (Maturation) เพียงพอที่จะแยกแยะว่าอะไรผิดและอะไรถูก ดังนั้นเด็กที่กระทำผิดคือเด็กเกเร เร่ร่อน ขอทาน หนีโรงเรียน ที่รุนแรงที่สุดคือการกระทำผิดกฎหมายที่จัดอยู่ในประเภทความผิดบางลักษณะในศาลคดีเด็กและเยาวชน คือการทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ กระทำอนาจาร ข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำผิดว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุน และวัตถุระเบิด

เสริน ปุณณะหิตานนท์ (ม.ป.พ. : 88) อ้างอิงจากบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเด็กและนักเรียน ตราขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2481 และกฎกระทรวงธรรมการและกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2482 ได้กล่าวถึงตัวอย่างของพฤติกรรมของเด็กที่กระทำผิดไว้ว่า เป็นผู้ที่เร่ร่อนในสถานที่สาธารณะ แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ มั่วสุมและก่อความเดือดร้อนรำคาญ เล่นการพนันโดยผิดกฎหมาย เที่ยวเตร่กลางคืน สูบบุหรี่ กัญชา หรือเสพสุรา ยาเสพติด หรือของมึนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานบริการ โรงรับจำนำ หรือสถานการพนัน คบค้ากับผู้หญิงที่ค้าประเวณี ประพฤติตนในทำนองชู้สาว มีวัตถุระเบิดหรืออาวุธติดตัว ฯลฯ

ก่อ สวัสดิพาณิชย์ (2518 : 180) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของเยาวชน ที่เป็นพฤติกรรมที่ร้ายแรง ซึ่งมี 5 อย่าง คือ การเสพสุรา การใช้ยาเสพติด หรือยกพวกตีกัน การก่ออาชญากรรมทางเพศ หรือ การทำร้ายร่างกายผู้อื่นและการต่อต้าน หรือคัดค้านสังคม

<u>ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน</u>

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษา เพราะพฤติกรรมดังกล่าวอาจส่งผลให้เด็กเป็นอาชญากรได้ในอนาคต มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และนักวิชาการได้พยายามศึกษาถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เพื่อจะได้หาวิธีการป้องกันและแก้ไข

1. สุพัตรา สุภาพ (2527 : 78-79) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ 4 ทฤษฎี ดังนี้

1.1 ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต (Psychogenic theory)

1.2 ทฤษฎีว่าด้วยสังคมวิทยา (Sociological theory)

1.3 ทฤษฎีว่าด้วยพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ (Learned delinquency behavior)

1.4 ทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคลเป็นสาเหตุ (Personal traits) หรือ องค์ประกอบในตัวบุคคล (Individual make-up)

1.1 ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต (Psychogenic theory)

เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงสาเหตุทางด้านสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนที่มีความเจ็บป่วยทางจิตใจ ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ ในทฤษฎีนี้มีผู้เชี่ยวชาญทางจิตปฏิบัติ คือ เออร์วิ่ง คอฟแมน (Irving Kaufman) ผู้พิพากษาในเมืองบอสตันได้กล่าวว่า จากประสบการณ์ของเขา เด็กที่กระทำผิดนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุทางด้านจิตใจและนิสัยใจคอของแต่ละบุคคล ซึ่งสภาพจิตใจและนิสัยเกิดจากการขาดการอบรมของพ่อแม่ อาจจะเป็นเพราะพ่อแม่เสียชีวิต หรือพ่อแม่หย่าร้างกัน หรือพ่อแม่ไม่อบรมลูก ทำให้ลูกกลายเป็นเด็กที่มีจิตใจแข็งกระด้าง หรือเกิดจากการพัฒนาทางเพศ ทำให้รู้สึกไม่สบายใจหรือเป็นทุกข์หรือมีความเห็นแก่ตัวจึงเกิดความทุกข์

นอกจากนี้ เออร์วิ่ง คอฟแมน (Irving Kaufman) ยังได้พบว่าเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดส่วนมากมาจากครอบครัวแตกแยก หรือพ่อแม่อารมณ์ไม่ดีประพฤติตนไม่เหมาะสม พ่อแม่ในลักษณะนี้จะให้ความรัก ความปลอดภัยแก่เด็กน้อยที่สุด และมักจะสนองความต้องการของเด็กแบบไม่สม่ำเสมอ เด็กจึงรู้สึกขาดพ่อแม่ เด็กจะมองโลกในแง่ร้ายและรู้สึกว่าตนได้รับการดูถูกจากสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจะมีน้อย ชอบระราน ชอบต่อสู้ ชอบยกตัวเอง และ

มีความรู้สึกระวนกระวายใจ และเด็กพวกนี้จะรู้สึกว่าในชีวิตของเขา เขาไม่เคยได้รับอะไรที่เขาปรารถนาเลย

ในส่วนของความวุ่นวายใจของเด็กและเยาวชนนั้น เจกินส์ (Jekins) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดส่วนใหญ่มักจะมีจิตใจที่สับสนวุ่นวาย เพราะขาดความอบอุ่น ถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีการควบคุม และมักอยู่รวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีปัญหาคล้ายๆ กัน

1.2 ทฤษฎีว่าด้วยสังคมวิทยา (Sociological theory)

นักสังคมวิทยากล่าวว่าการกระทำผิดของเด็กวัยรุ่นนั้นไม่จำเป็นว่าเด็กคนนั้นป่วยหรือร่างกาย จิตใจผิดปกติ เพราะคนเราทุกคนเกิดมาย่อมมีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น การกระทำผิดของวัยรุ่นเป็นอาการตอบสนองต่อปัญหาของแต่ละคน ในการรวมกลุ่มของเพื่อนๆ เด็กในกลุ่มจะสร้างแบบของพฤติกรรมขึ้นมาใหม่และมีการถ่ายทอดภายในกลุ่ม

ในทางจิตวิทยาเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหามักจะชอบทำของให้เสียหาย หรือพอใจที่จะเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ และพอใจที่จะฝ่าฝืนสิ่งที่ห้ามไม่ให้กระทำ และเด็กจะมีแนวโน้มไปในทางที่ต่อต้านระเบียบแบบแผนของสังคมส่วนใหญ่

1.3 ทฤษฎีว่าด้วยความประพฤติที่ได้จากการเรียนรู้ (Learned delinquency behavior)

สัทเทอร์แลนด์ (Sutherland) กล่าวว่า ความประพฤติไม่ว่าดีหรือชั่ว เป็นสิ่งที่เรียนรู้มาตั้งแต่สมัยเด็กๆ และสืบต่อเรื่อยมาตลอดชีวิต ความประพฤติและอุปนิสัยเป็นสิ่งที่สั่งสมมาตั้งแต่วัยเด็ก การที่เด็กจะกระทำผิดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการคบหากับบุคคลในกลุ่มและการที่บุคคลเรียนรู้ในกลุ่ม

1.4 ทฤษฎีว่าด้วยลักษณะของบุคคลเป็นสาเหตุ (Personal traits) หรือองค์ประกอบในตัวบุคคล (Individaul make-up)

ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับพันธุกรรม เด็กที่ร่างกายไม่สมประกอบ หรือมีข้อบกพร่องทางร่างกาย อาจจะกระทำผิดได้และการกระทำผิดนี้จะมีปัจจัยอื่นๆ มาเกี่ยวข้องอีก เช่น สติปัญญา อารมณ์ และอื่นๆ

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีต่างๆ ที่เป็นสาเหตุในการกระทำผิด ซึ่งพอสรุปได้ว่ามีสาเหตุหลายประการด้วยกัน อาจจะเป็นเพราะสภาพจิตใจที่ไม่ปกติ ขาดความอบอุ่น หรือชอบสร้างปัญหา หรือเกิดจากการเรียนรู้และสร้างสมประสบการณ์มาตั้งแต่วัยเด็ก หรืออาจจะเป็นความบกพร่องทางร่างกายที่มีมาแต่กำเนิด สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดนั้นสามารถแยกสาเหตุสำคัญๆ ได้หลายประการ ดังที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2. วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531 : 60-70) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ 3 ทฤษฎี คือ

2.1 ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological theories)

2.2 ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological theories)

2.3 ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Socilogical theories

2.1 ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological theories)

เป็นทฤษฎีที่สนใจต่อสาเหตุทางชีววิทยาที่มีผลต่อการกระทำผิดที่เกิดจากความผิดปกติในลักษณะต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ (Endocrinology) โดยเสนอว่าเมื่อระดับฮอร์โมนของเพศชายหรือเพศหญิงเกิดความไม่สมดุล คือสูงกว่าปกติจะมีผลทำให้เกิดความผิดปกติของพฤติกรรมบางอย่าง ตัวอย่างเช่น ในเพศชายถ้าพบว่ามีฮอร์โมนแอนโดรเจน (androgen) มากเกินปกติมีผลทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้น เป็นต้น

2.1.2 ความผิดปกติในช่วงการตั้งครรภ์ ทำให้เด็กที่คลอดออกมามีสภาพปัญญาอ่อนหรือสมองพิการ ซึ่งมีผลทำให้เด็กถูกหลอกลวงให้ไปทำผิดได้ง่ายหรือไม่สามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางสังคมได้

2.1.3 ปัจจัยเรื่องพันธุกรรม ได้มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและการกระทำผิด โดยเสนอว่าการกระทำผิดอาจสืบทอดทางสายโลหิตได้ ตัวอย่างเช่น พ่อแม่กระทำผิด ทำให้ลูกกระทำผิดด้วย เพราะมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

2.1.4 ความผิดปกติของโครโมโซม ได้เริ่มมีการเสนอแนวคิดนี้ในปี ค.ศ. 1965 เนื่องจากค้นพบว่าเพศชายบางคนที่มีโครโมโซม เป็น xyy หรือเรียกว่า Klinufelter's syndrome จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีทัศนคติที่ต่อต้านสังคม จึงทำให้มองว่าการผิดปกติของโครโมโซมลักษณะนี้มีผลทำให้บุคคลกระทำผิด

2.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสรีระ อารมณ์ และพฤติกรรม ทฤษฎีที่เสนอถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคล คือ ทฤษฎีประเภทสรีระ หรือ Body Type theory ของ

William Sheldon Sheldon ได้แบ่งลักษณะร่างกายของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1.5.1 endomorph เป็นพวกรูปร่างเตี้ยกลม พวกที่มีลักษณะแบบนี้ Sheldon เสนอว่าจะมีอารมณ์ความรู้สึกแบบ viscerotonia คือมีอารมณ์สนุกสนาน เจ้าสำราญ ชอบความโอ่อ่า มีเพื่อนฝูงมาก ชอบเข้าสังคม

2.1.5.2 ectomorph เป็นพวกผอมสูง หนังหุ้มกระดูก และมีอารมณ์ความรู้สึกแบบ cerebrotonia เป็นคนเก็บตัว ชอบอยู่คนเดียว ตกใจง่าย ขี้กลัว

2.1.5.3 mesomorph ได้แก่ กลุ่มคนที่มีกล้ามเนื้อแข็งแรง ล่ำสันรูปร่างเหมือนนักกีฬา และมีอารมณ์ความรู้สึกแบบ somatonia คือมีความคล่องแคล่วว่องไว ก้าวร้าว

Shedon เชื่อว่าพฤติกรรมของคน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเภทของรูปร่าง ดังนั้นเด็กที่กระทำผิดจะมีรูปร่างแบบหนึ่งที่แตกต่างจากรูปร่างของเด็กที่ไม่ได้กระทำผิด เช่น พวก mesomorph มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดมากกว่า endomorph หรือ ectomorph

2.2 ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theories)

ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่อธิบายถึงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีหลายทฤษฎีด้วยกัน บางทฤษฎีมีความใกล้ชิดกับคำอธิบายทางชีววิทยา คือ มองว่าความผิดปกติทางร่างกายหรือสมองมีผลทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด

บางทฤษฎีจะเน้นเฉพาะความผิดปกติทางจิต ซึ่งทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ใช้อธิบายการกระทำผิด สรุปได้ ดังนี้

2.2.1 ความไร้ระเบียบทางสมอง (mental disorder) สามารถแยกแยะออกได้เป็น

2.2.1.1 ความบกพร่องทางสมองหรือสภาพปัญญาอ่อน

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 นี้ สภาพปัญญาอ่อนถูกมองว่าเป็นปัจจัยหลักของสาเหตุการกระทำผิด โดยอธิบายว่าคนปัญญาอ่อนไม่สามารถเข้าใจกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ จึงทำให้ละเมิดกฎหมาย ดังนั้นเมื่อมีการจับกุมเด็กที่กระทำผิดได้จะต้องมีการวัดสติปัญญา (I.Q) ซึ่งในประเทศไทยก็ยังถือปฏิบัติอยู่

2.2.1.2 ความบกพร่องทางจิต (Psychoses)

เป็นลักษณะของอาการทางจิตอย่างหนึ่งที่มีผู้เสนอว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดได้ บุคคลที่มีความผิดปกติในลักษณะPsychoses นี้จะมีอาการหยุดชะงัก (breakdown) คือสูญเสียความสัมพันธ์กับ "สภาพความเป็นจริง" ซึ่งทำให้พวกเขาไม่มีการดำเนินชีวิตที่น่าพึงพอใจหรือเป็นปกติเช่นคนส่วนใหญ่ในสังคม ส่งผลให้พฤติกรรมบางครั้งของพวกเขาไปขัดแย้งกับกฎหมายได้ บางคนมีอันตรายต่อสังคมมาก เช่น บางคนอาจมีอาการได้ยินเสียงแว่วให้ฆ่า ซึ่งเขาอาจทำตามเสียงแว่วนั้น ผู้บริสุทธิ์อาจถูกฆ่าตายเพราะความผิดปกติของจิตนั้น

2.2.1.3 โรคอื่นๆ ที่มีผลจากความไร้ระเบียบทางสมอง

โรคลมบ้าหมู (epilepsy) ผลข้างเคียงของลมบ้าหมูอาจนำไปสู่การกระทำผิดได้

โรคบุคลิกภาพผิดปกติ (psychopathic personality) สัทเทอร์แลนด์ ได้สรุปไว้ว่า โรคบุคลิกภาพผิดปกติเป็นโรคที่ไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอน คนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พิษสุราเรื้อรัง พวกติดยาเสพติด ล้วนแต่เป็นโรคบุคลิกภาพผิดปกติทั้งสิ้น

2.2.2 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้เสนอว่า โครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์มีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

Id (อิด) เป็นองค์ประกอบด้านชีวะ ซึ่งรวมถึงสัญชาตญาณต่างๆ อิดนี้ถูกปกครองโดยหลักของความพึงพอใจ Id ทนไม่ได้ต่อสภาพอันอิดอัดของความเคร่งเครียด ดังนั้นถ้าร่างกายมีความต้องการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความจริง ความกระหาย หรือความต้องการทางเพศ Id จะตอบสนองเพื่อความพึงพอใจทันทีโดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงใดๆ

Ego เป็นองค์ประกอบด้านจิต เกิดขึ้นเมื่อสิ่งมีชีวิตจำเป็นต้องติดต่อกับโลกของความเป็นจริงอย่างเหมาะสม ego มีสภาพเป็นตัวกลางที่จะปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงกดของ id และแรงกดดันจากความเป็นจริงภายนอกเพื่อให้บุคคลเป็นที่ยอมรับจากสังคม ego ถูกชี้นำโดยหลักของความเป็นจริง

Superego เป็นองค์ประกอบด้านมโนธรรมทางสังคม เป็นระบบสุดท้ายของบุคลิกภาพที่เกิดขึ้นเป็นตัวแทนของอุดมคติ superego ที่มีวุฒิภาวะจะเรียกร้องให้ ego ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความสมบูรณ์แบบและควบคุมแรงกระตุ้นของ id โดยเฉพาะที่เป็นความต้องการทางเพศและความก้าวร้าว

องค์ประกอบทั้งสามมิได้แยกออกจากกันแต่ทำงานร่วมกันอยู่ตลอดเวลา เช่น id จะหาความพึงพอใจตอบสนองความต้องการ superego เป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ทางสังคม ศีลธรรม ห้ามไว้โดยมี ego เป็นตัวประนีประนอมให้เกิดความสมดุล

นอกจากนี้ฟรอยด์ ได้กล่าวถึงพัฒนาการของบุคลิกภาพ โดยแบ่งการพัฒนาการออกเป็น 5 ระยะ ด้วยกันคือ oral, phallic, latency, และ genital ระยะ genital ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น ในช่วงนี้บุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทางด้านฮอร์โมนและสภาพของจิต ทำให้เกิดความไม่สมดุลขององค์ประกอบของบุคลิกภาพทั้ง 3 โดยเกิดการต่อสู้ระหว่าง id และ ego โดยที่ id อยู่ในสภาพเข้มแข็ง ในขณะที่ ego ค่อนข้างอ่อนแอ การต่อสู้ระหว่างความขัดแย้งภายในช่วงวัยรุ่นนี้สะท้อนออกมาในลักษณะที่ว่าอยากมีอิสระแต่ก็กลัวความโดดเดี่ยว อยากมีความรับผิดชอบแต่ก็มีความกังวลว่าจะไม่สามารถทำได้หรือตัวเองยังด้อยอยู่ และจะมีปัญหา ทฤษฎีทางจิตวิทยาจะคล้ายคลึงกับปัญหาของทฤษฎีทางชีววิทยา ในแง่ที่ว่าทฤษฎีทางจิตวิทยาไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมบางคนที่มีความผิดปกติทางจิตจึงไม่กระทำผิด และทำไมบางคนที่กระทำผิดแต่ไม่มีความผิดปกติทางจิต จากแนวคิดของฟรอยด์ เสนอว่าการกระทำผิดของวัยรุ่นเป็นผลของความขัดแย้งภายในซึ่งเกิดในช่วงวัยรุ่นตามธรรมชาติ เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้นำไปสู่ความเชื่อที่ว่าไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้

JOHN F. KENNEDY LIBRARY
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY
PATTANI, THAILAND

พื้นฐานความคิดทางจิตวิทยาเชื่อว่า เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดเป็นผู้ที่มีความผิดปกติจากคนอื่นๆ ทำให้ปัญหาการกระทำผิดกลายเป็นปัญหาส่วนตัวบุคคลไป และดึงความสนใจของปัญหาออกไปจากเรื่องโครงสร้างของสังคม ซึ่งมีผลทำให้แนวการแก้ไขปัญหามีลักษณะเน้นที่ตัวบุคคลมากจนเกินไป ทำให้เด็กที่กระทำผิดรู้สึกว่าตนเองผิดปกติไปจากคนอื่นๆ ส่งผลให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจในตนเอง และความไม่มั่นคง ซึ่งเป็นผลเสียต่อเด็กมากกว่าผลดี

2.3 ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociological Theories)

ทฤษฎีหลักทางสังคมวิทยา ในการอธิบายถึงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน มีดังต่อไปนี้

2.3.1 ทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subculture theories)

คำว่า วัฒนธรรมรอง หมายถึง บรรทัดฐานและค่านิยมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของสังคม วัฒนธรรมรองอาจแสดงออกทางการใช้ภาษาที่แตกต่าง ประเพณีเฉพาะหรือพิธีกรรมทางสังคมของสมาชิกของวัฒนธรรมรองนั้น แนวความคิดวัฒนธรรมรองได้ถูกนำมาใช้อธิบายเรื่องการกระทำผิด โดยเสนอว่าการกระทำผิดของเยาวชนเป็นผลจากการที่บุคคลยึดมั่นและปฏิบัติตามค่านิยมของวัฒนธรรมรองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อค่านิยมของวัฒนธรรมหลักของสังคม

ACC. No 096307
DATE RECEIVED 24 ส.ค. 2531
CALL No. ....

2.3.2 ทฤษฎีของอัลเบิร์ต โคเฮน (Albert Cohen)

อธิบายว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำต้องอยู่ในสังคมซึ่งกฎเกณฑ์บรรทัดฐานถูกกำหนดโดยชนชั้นกลาง แต่เด็กชนชั้นล่างเหล่านั้นไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบชนชั้นกลาง จึงไม่พร้อมที่จะแข่งขันกับเด็กที่มาจากชนชั้นกลาง หรือแข่งขันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นกลาง เด็กเหล่านี้ยอมรับในมาตรฐานของชนชั้นกลางผ่านทางพ่อแม่ของตน และผ่านทางสื่อมวลชน เมื่อเขายอมรับในมาตรฐานแต่ไม่มีวิถีทางที่จะได้มา พวกเขาจึงสร้างวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของตนเองขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความขับข้องใจ ในแนวคิดของโคเฮน วัฒนธรรมรองที่วัยรุ่นสร้างขึ้นมานั้นประกอบด้วย

2.3.2.1 การชโมยเพื่อ "ขอให้ได้ชโมย" โดยเด็กไม่ได้ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้สิ่งที่ชโมย

2.3.2.2 ความปรารถนาร้าย คือรู้สึกสนุกกับการกระทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือเมื่อได้ท้าทายข้อห้ามต่างๆ

2.3.2.3 บรรทัดฐานของเด็กที่กระทำผิดจะอยู่คนละขั้วกับบรรทัดฐานของสังคมผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น ถึงแม้พวกเขาชโมยเช่นเดียวกับอาชญากรผู้ใหญ่ แต่จะพบว่าของที่พวกเขาชโมยมีหลายชนิดและแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ซึ่งแสดงว่าค่านิยมของเขาแตกต่างจากผู้ใหญ่

2.3.2.4 สนใจแต่ความสนุกสนานเฉพาะหน้า โดยไม่คำนึงถึงหรือวางแผนสำหรับอนาคต วันๆ จะรวมกลุ่มคุยเล่นสนุกโดยไม่ได้วางแผนว่าจะทำอะไร

2.3.2.5 ต้องการปกครองตนเอง ทนไม่ได้ต่อการถูกบังคับจากภายนอก คนในกลุ่มจะคัดค้านต่อความพยายามของสถาบันทางสังคม อาทิเช่น ครอบครัว โรงเรียน ในการควบคุมชีวิตของพวกเขา ส่วนความสัมพันธ์ภายในกลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมาก

2.3.3 ทฤษฎีของวอลเตอร์ มิลเลอร์ (Wallter Miller)

อธิบายถึงสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นที่มาจากชนชั้นล่างโดยเฉพาะ เสนอว่าในชุมชนชั้นล่างนั้นจะมีวัฒนธรรมของตนเองและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในชุมชนนั้น วัฒนธรรมของชนชั้นล่างนี้แตกต่างจากวัฒนธรรมที่เป็นหลักในสังคม วิถีชีวิตของคนในชนชั้นล่างมีลักษณะตาม "focal concerns" คือมีลักษณะคล้ายคลึงกับค่านิยมนั่นเอง ซึ่งจะประกอบด้วย

2.3.3.1 การชอบหาเรื่อง (Trouble) คือการชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ผิดกฎหมาย มิลเลอร์กล่าวว่าในบางสถานการณ์การละเมิดกฎหมายดูจะเป็นการนำมาซึ่งเกียรติยศในชุมชนชั้นล่าง และมีความเชื่อก้ำกึ่งกันระหว่างการกระทำตามกฎหมายหรือละเมิดกฎหมายอยู่

2.3.3.2 ความแกร่ง (Toughness) คือมีความเชื่อในความแข็งแกร่ง ความกล้า ไม่แสดงออกและต้องเก่งในเรื่องการต่อสู้ คนชั้นล่างจะมีการยกย่องใน "ความเป็นผู้ชาย" อยู่มาก จึงมักพบว่าใครมีท่าเป็นพวกรักร่วมเพศมักถูกทำร้ายอย่างรุนแรงในชุมชนชั้นล่าง

2.3.3.3 ความฉลาด (Smartness) คนที่มีความสามารถในการได้มาซึ่งวัตถุต่างๆ หรือสถานภาพโดยใช้หัวสมองและใช้แรงกายน้อยที่สุดจะได้รับการยอมรับเช่นการชนะในการเล่นการพนัน เป็นต้น

2.3.3.4 ความตื่นเต้น (Excitement) คนในชุมชนชั้นล่างชอบความตื่นเต้น ซึ่งส่วนใหญ่ออกมาในรูปของการดื่ม และการพนันในรูปแบบต่างๆเช่น เล่นม้า เล่นหวย เล่นไพ่ รวมทั้งการไปหาความสนุกนานทางเพศ

2.3.3.5 เชื่อในโชคชะตา (Fate) ชนชั้นล่างมักรู้สึกว่าตนไม่สามารถกำหนดความเป็นไปของชีวิตตนเองได้ และเชื่อว่าทุกอย่างถูกกำหนดโดยดวงชะตา ซึ่งนำไปสู่การชอบเล่นการพนันต่างๆ

2.3.3.6 การปกครองตนเอง (Autonomy) คนในชนชั้นล่างจะแสดงออกถึงการต่อต้านต่อการควบคุมที่มาจากภายนอก โดยมีภาพว่าผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ มีความไม่ยุติธรรมต่อพวกตน

ค่านิยมเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในชุมชนนั้นด้วย ซึ่งเมื่อวัยรุ่นปฏิบัติตามค่านิยมที่มีอยู่ในชุมชน ย่อมนำไปสู่ความขัดแย้งต่อบรรทัดฐานที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่

2.3.4 ทฤษฎีของริชาร์ด คลอวอด (Richard Cloward) และ ลอยด อี โอห์ ลิน (Lloyd E. Ohlin)

เสนอว่าโอกาสที่จำกัดในการบรรลุจุดมุ่งหมายในวิถีทางที่ชอบธรรมหรือถูกต้องตามกฎหมายจะผลักดันในวัยรุ่นต้องเลือกวิถีทางที่ไม่ชอบธรรมหรือ

ผิดกฎหมายในการได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือสภาพแวดล้อมที่เด็กมีโอกาสเรียนรู้วิถีทางที่ไม่ชอบธรรมในการได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ เป็นปัจจัยผลักดันให้เด็กมีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย ในขณะที่เด็กซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เปิดโอกาสให้เรียนรู้วิถีทางที่ไม่ชอบธรรม เด็กนั้นจะไม่มีพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมาย คลอวอด และ โอห์ลิน ได้เสนอสภาพแวดล้อมซึ่งมีวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิดของเด็กอยู่ 2 ลักษณะ คือ

2.3.4.1 ที่อยู่อาศัยของชนชั้นล่างหรือสลัม ในพื้นที่นี้จะมีอาชญากรอาศัยอยู่และอาชญากรมีความสัมพันธ์เป็นปกติกับคนในชุมชน การกระทำผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ยอมรับ เด็กที่อยู่ในสลัมไม่มีโอกาสได้พบเห็นแบบอย่างของคนที่ประสบความสำเร็จตามวิถีทางที่สังคมยอมรับ พวกเขาได้พบเห็นแต่แบบอย่างของอาชญากร ซึ่งคลอวอด และโอห์ลิน เสนอว่าพวกเขาจึงเลือกปฏิบัติตามแบบอย่างที่ตนพบเห็น ดังนั้นจึงพบว่าบริเวณสลัมจะมีอัตราการกระทำผิดของเยาวชนอยู่สูง

2.3.4.2 บริเวณสลัมที่ไม่มีความมั่นคงและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ประชากรในสลัมจะมีหลายเชื้อชาติ หลายสีผิว อาศัยอยู่ปะปนกันอยู่ในบริเวณนี้ ไม่มีทั้งระบบค่านิยมการยอมรับการกระทำผิดกฎหมายและค่านิยมหลักของสังคมดำรงอยู่อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงไม่ใช่แหล่งผลิตเยาวชนที่กระทำผิดโดยตรง และไม่ใช่ที่ซึ่งวัยรุ่นจะประสบความสำร็จในชีวิตตามค่านิยมของสังคมด้วย เนื่องจากไม่มีแบบอย่างนั้นให้เห็นอีกเช่นกัน เด็กที่อาศัยในบริเวณเหล่านี้มักใช้ความรุนแรงในการได้มาซึ่งการยอมรับ พื้นที่นี้ถูกมองว่าเป็นแหล่งฝึกฝนพฤติกรรมการกระทำผิดต่างๆ ถึงแม้จะไม่ได้เป็นแหล่งผลิตโดยตรงก็ตาม

สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมักเกิดขึ้นได้เสมอ เพราะเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน จากการศึกษาของนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์พบว่า สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดนั้น มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเอง
2. สาเหตุจากครอบครัว
3. สาเหตุจากเศรษฐกิจ
4. สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

1. สาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเอง

ประภาศน์ อวยชัย (2516 : 5-7) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เกิดจากตัวผู้กระทำผิดเอง ไว้ 5 ประการ คือ

1.1 พันธุกรรมหรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่

1.2 ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ

1.3 ภาวะแห่งจิตใจ

1.4 สติปัญญาและการศึกษา

1.5 สัญชาตญาณ

1.1 พันธุกรรม หรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่

สาเหตุจากพันธุกรรม เช่น เด็กปัญญาอ่อน หรือมีจิตใจบกพร่อง ทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรองยับยั้ง หรือหักห้ามใจต่อต้านกับสิ่งยั่วยุต่างๆ หรืออาจจะมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากโรคภัยของบิดา มารดา ที่ต่อเนื่องมาถึงบุตร เช่น กามโรค วัณโรค ซึ่งอาจทำให้เด็กมีจิตใจวิปริตไปได้

1.2 ความพิการ หรือโรคภัยไข้เจ็บ

เด็กที่มีร่างกายพิการ หรือไม่ประสมประกอบ ซึ่งอาจเป็นมาตั้งแต่กำเนิดหรือประสบเคราะห์กรรมภายหลัง หรือโรคภัยเบียดเบียน หรือเกิดป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ซึ่งไม่อาจรักษาให้หายขาดได้ เช่น โรคระบบประสาทพิการ ไข้มาเลเรียขึ้นสมอง หรือเป็นไข้ไทฟอยด์ อาการของโรคเหล่านี้ย่อมทำลายสุขภาพ และจิตใจของเด็กได้ บางรายทำให้เกิดโรคประสาท และเกิดปมด้อย ในทางจิตวิทยาเด็กพวกนี้จะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มองโลกในแง่ร้ายเห็นผู้อื่นเป็นศัตรู คิดอยู่เสมอว่าผู้อื่นดูหมิ่นเหยียดหยามตน เด็กพวกนี้จะมีปฏิกริยาตอบสนองอยากแสดงฤทธิ์ในทางไม่ดีอยู่แล้ว ยิ่งถ้าถูกล้อเลียนเด็กอาจจะกระทำผิดมากขึ้น

1.3 ภาวะแห่งจิตใจ

เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย อารมณ์และจิตใจ หรือเรียกได้ว่าเป็นวัยคะนอง เด็กวัยนี้มักมีอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียว โกรธง่าย หรือบางคนก็เป็นคนเจ้าทุกข์มีอารมณ์ซึมเศร้า เอาใจยาก หงุดหงิด ชอบทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่ และชอบแสดงพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นได้ในบางโอกาสทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย จิตใจ โรคภัยไข้เจ็บ และสิ่งแวดล้อม ความบกพร่องทางด้านร่างกาย เช่น ร่างกายพิการ อาจเป็นสาเหตุให้เด็กคิดมาก ไม่สบายใจ เกิดปมด้อย และอาจนำไปสู่ความบกพร่องทางจิตใจ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดได้

1.4 สติปัญญาและการศึกษา

ระดับของสติปัญญาของเด็กเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดได้ โดยเฉพาะเด็กที่ปัญญาอ่อน ปัญญาทึบ เรียนอะไรไม่รู้เรื่อง เรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และท้ายที่สุดคิดหนีโรงเรียนไปเที่ยวอาจถูกชักจูงไปในทางชั่วได้ง่าย

เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับความประพฤตินั้น โดยเฉลี่ยแล้วเด็กเหล่านี้จะมีสติปัญญาปานกลาง ค่อนข้างต่ำ และต่ำมาก สำหรับหัวหน้ากลุ่มมักจะมีสติปัญญาสูง สามารถปกครองเด็กอื่นๆ ได้

เด็กที่กระทำผิดจะมีระดับเชาว์-ปัญญา อยู่ระหว่างปานกลาง ทึบ และทึบมาก พวกที่ปัญญาทึบการกระทำผิดส่วนใหญ่จะรู้เท่าไม่ถึงการณ์และถูกชักจูงจากผู้ใหญ่ ส่วนพวกระดับสติปัญญาปานกลาง การกระทำผิดมาจากสาเหตุอื่นๆ เช่น อารมณ์ฉุนเฉียว มีปมด้อย มีร่างกายพิการ มีปัญหาในการปรับตัว มีความผิดปกติทางอารมณ์เพศ มีปัญหาในการเลี้ยงดู คบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี หรือสภาพครอบครัวแตกแยก

1.5 สัญชาตญาณ

สัญชาตญาณ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความอยากเผชิญภัย หรือสัญชาตญาณทางเพศ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยเฉพาะเด็กที่มีอารมณ์ทางเพศที่รุนแรง คือ มีความปรารถนาทางเพศรุนแรงกว่าเด็กคนอื่นๆ และต้องหาทางออกเพื่อปลดเปลื้องความใคร่ หรือความพอใจของตนเองด้วยการข่มขืนเด็กอื่น หรือบางคนที่เป็นกามวิปริตอาจกลายเป็นอาชญากรได้ หรือบางคนมีสัญชาตญาณในทางก้าวร้าว ชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น

สรุปได้ว่าสาเหตุจากตัวผู้กระทำผิดเอง เป็นสาเหตุที่เด็กและเยาวชนได้รับการถ่ายทอดลักษณะพันธุกรรมจากพ่อแม่ ทำให้เกิดความบกพร่องในด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด เพราะไม่สามารถที่จะใช้สติปัญญาไตร่ตรองหรือหักห้ามใจต่อต้านสิ่งยั่วยุต่างๆ หรือเนื่องจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย ทำให้เป็นคนพิการมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย ตลอดจนมีสภาพจิตใจที่ผิดปกติ มีอารมณ์รุนแรง ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แปรปรวนของเด็กและเยาวชนที่ส่งผลให้กระทำผิดได้

2. สาเหตุทางครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ให้ความมั่นคงแก่ชีวิต บิดามารดาถือได้ว่าเป็นผู้ให้การศึกษาอันดับแรก และมีอิทธิพลต่อบุตรมากที่สุด ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยม ทัศนคติที่จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ดีงามหรือไม่ ดังที่ นิภา นิธยายน (2530 : 128-136) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้อง ชีวิตครอบครัวที่เพียบพร้อมไปด้วยความรักใคร่กลมเกลียว และอบอุ่นมั่นคงในวัยเยาว์ ย่อมเป็นรากฐาน

สำคัญของบุคลิกภาพที่ดีในภายหน้า เด็กที่โชคดีและเกิดท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ร่มเย็นเป็นสุข เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดีงาม และสามารถปรับตัวได้ดี

ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ความรักใคร่ผูกพันกันมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ครอบครัวที่ขาดความรักความผูกพัน ขาดความสนใจเด็ก บิดามารดาขัดแย้งกัน ตลอดจนความแตกแยกภายในครอบครัวอันเนื่องมาจากการหย่าร้าง หรือการพลัดพรากกันด้วยความตาย ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ปัญหาทางบุคลิกภาพและการปรับตัว

นิภา นิธยายน (2530 : 128-136) ได้กล่าวถึงสภาพของครอบครัวที่เป็นสาเหตุทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดไว้ 7 ประการ คือ

2.1 ครอบครัวประเภทบ้านแตก (Broken Home)

2.2 ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

2.3 ครอบครัวที่บิดามารดาใช้อำนาจและครอบครัวที่บิดามารดายอมเด็กและตามใจเด็ก

2.4 ครอบครัวที่บิดามารดาปกป้องทะนุถนอมเด็กมากเกินไป

2.5 ครอบครัวที่บิดามารดามีความทะเยอทะยานให้เด็กใฝ่สูง

2.6 ครอบครัวที่บิดามารดาปรารถนาจะได้บุตรเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ

2.7 ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาอิจฉาเด็ก

2.1 ครอบครัวประเภทบ้านแตก (Broken Home)

ครอบครัวประเภทนี้มีสาเหตุมาจากบิดาหรือมารดาหย่าร้างกัน หรือตายจากกัน เด็กจะรู้สึกว่าตนสูญเสียบุคคลที่ตนรักไป ถ้าบิดาหรือมารดาแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวกับเด็ก เด็กก็จะรู้สึกว่าครอบครัวของตนแตกต่างจากครอบครัวของเพื่อนๆ หรือในทางตรงกันข้ามถ้าบิดาหรือมารดาที่อยู่กับเด็กคอยดูแลเอาใจใส่และปกป้องเด็กมากเกินไปเพื่อเป็นการชดเชยความรู้สึกสูญเสียของเด็ก สภาพการณ์เช่นนี้จะกลายเป็นปัญหาให้กับบิดาหรือมารดาในกรณีที่แต่งงานใหม่เพราะเด็กจะรู้สึกว่าตนถูกช่วงชิงสิ่งที่ตนรักและหวงแหนไป เด็กจะว้าเหว่ เสียใจ หรือน้อยใจ ในบางกรณีที่บิดาหรือมารดาไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้จึงฝากให้ผู้อื่นเลี้ยงดู เด็กจะขาดความอบอุ่นเกิดความว้าเหว่หงอยเหงา หรือเกิดปัญหาทางความประพฤติได้ สรุปได้ว่าความขัดแย้งในชีวิตสมรส มีผลให้เด็กมีปัญหาในการปรับตัวทางด้านอารมณ์ เด็กที่มาจากครอบครัวประเภทนี้จะมีบุคลิกลักษณะไปในทางโกรธง่าย เอาแต่ใจตัวเอง ควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้ และมักรู้สึกผิดหวังท้อแท้ ในกรณีที่ครอบครัวแตกแยกนี้หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรักใคร่ เอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอจากบิดาหรือมารดา และเด็กยังคงมีสัมพันธ์อันดีกับฝ่ายที่แยกจากไป เด็กย่อมรับสภาพชีวิตเช่นนี้ได้ และสามารถปรับตัวได้

2.2 ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีผลกระทบต่อการปรับตัวของเด็กได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะต่างกัน ย่อมจะมีวิธีการอบรม และการควบคุมที่แตกต่างกันไปด้วย อีกทั้งเด็ก

ที่มาจากครอบครัวซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ เมื่อเปรียบเทียบความเป็นอยู่กับเพื่อนๆ เขาจะเกิดปมด้อยได้ เด็กๆ เมื่อเริ่มเป็นวัยรุ่นย่อมจะฝันถึงสิ่งที่สวยงาม อยากมีหน้ามีตาทัดเทียมกับเพื่อนๆ เด็กวัยรุ่นที่บิดามารดายากจนมักจะมีอาการทางประสาท เจ้าอารมณ์ เก็บกด แยกตัวออกจากสังคม และมีปมด้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ครอบครัวมีหน้ามีตาในสังคม เด็กย่อมเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตัวเอง

2.3 ครอบครัวที่บิดามารดาใช้อำนาจและครอบครัวที่บิดามารดายอมเด็กและตามใจเด็ก

ครอบครัวที่บิดามารดาชอบใช้อำนาจข่มขู่เด็ก เข้มงวดกวดขันมาก เพื่อต้องการให้เด็กเป็นคนดี บางครั้งอาจลงโทษเด็กอย่างรุนแรง เช่น ทักชัง เฆี่ยนตี ชอบตำหนิ หรือข่มขู่ให้เด็กเสียขวัญ สภาพครอบครัวเช่นนี้มักสร้างความหวาดหวั่นและรู้สึกเคียดแค้นแก่เด็ก ซึ่งบางรายเด็กอาจกลายเป็นอาชญากรได้ในที่สุด ในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่บิดามารดายอมเด็กและตามใจเด็กมากเกินไป เด็กในครอบครัวก็จะเรียกร้องสิ่งที่ตนต้องการไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าไม่ได้ดั่งใจเด็กก็จะข่มขู่ว่าจะทำร้ายตัวเอง หรือฆ่าตัวตาย และบิดามารดาก็จะยอมเพราะรักและสงสารลูก

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1939 : 94) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของบิดามารดาประเภทเจ้าอำนาจกับประเภทที่ยอมเด็กว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาชอบใช้อำนาจ จะมีลักษณะโน้มเอียงไปทางอ่อนไหวง่าย มีความวิตกกังวลสูง ยอมแพ้ ขี้อาย แยกตัวและไม่กล้าแสดงออก ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดายอมตามใจ

ทุกอย่าง เด็กจะกลายเป็นเด็กดื้อและขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ก้าวร้าว ระราน จากการศึกษาของซิกมันด์ ฟรอยด์ ยังพบว่าเด็กที่ถูกควบคุมอย่างเข้มงวดมักจะเป็นคนขี้อาย ถ่อมตัว มีปมด้อย มีความสะกดกลั้นต่อผู้อื่น มีความยุติธรรม ใจกว้าง เอาอย่างและอุทิศตัวให้กับพ่อแม่พี่น้องหรือสมาชิกในครอบครัว ส่วนเด็กที่บิดามารดาตามใจจะมีความรู้สึกสำคัญในตัวเองและมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากเกินไป ชอบโอ้อวด ต่อต้านและไม่เคารพกฎระเบียบ

2.4 ครอบครัวที่บิดามารดาปกป้องทะนุถนอมเด็กมากเกินไป

ครอบครัวในลักษณะนี้คือบิดามารดารักและสนใจเด็กมากเกินไป ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะดี บิดามารดาไม่มีเวลาอบรมจิงตามใจและตอบสนองด้วยวัตถุ ทดแทนความรัก ความเอาใจใส่ เด็กในครอบครัวนี้ย่อมไม่มีโอกาสเตรียมตัวที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆ เด็กอาจจะไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าตัดสินใจ หรืออาจจะเป็นเด็กก้าวร้าวหรือแสดงปมเด่นเพื่อชดเชยความรู้สึกไม่มั่นใจ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เด็กจะไม่มั่นใจในการเข้าสังคม การประกอบอาชีพ การมีครอบครัว

2.5 ครอบครัวที่บิดามารดามีความทะเยอทะยานให้เด็กใฝ่สูง

ครอบครัวในลักษณะนี้แยกได้ 2 ประเภท คือ ประเภทแรกบิดามารดาประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาและอาชีพมาแล้ว ย่อมต้องการให้ลูกประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับตน อีกประเภทหนึ่งบิดามารดาไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ต้องการให้ลูกของตนประสบความสำเร็จเพื่อเป็น

การชดเชย การกระทำเช่นนี้ของบิดามารดาทั้งสองประเภทนี้ย่อมสร้างความเคร่งเครียดกดดันให้แก่เด็กโดยเฉพาะเด็กที่ไม่สามารถทำตามที่บิดามารดาต้องการได้ เด็กจะเกิดปมด้อยและเกิดความไม่ปลอดภัยในจิตใจ

2.6 ครอบครัวที่บิดามารดาปรารถนาจะได้บุตรเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ

คนบางชาตินิยมจะมีบุตรเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ชาวจีนต้องการจะได้บุตรคนโตเป็นชายเพื่อจะได้สืบสกุล ความรู้สึกเช่นนี้ไม่เฉพาะคนจีนเท่านั้น คนทั่วๆ ไปบางครอบครัวก็ต้องการลูกชายไว้สืบสกุล จึงเป็นข้ออ้างของบิดาที่จะไปมีครอบครัวใหม่ เด็กที่เติบโตมารู้ว่าตนไม่ใช่เพศที่บิดามารดาต้องการ อาจจะเกิดความรู้สึกท้อแท้ ไม่มั่นใจในตัวเอง หรือในบางครอบครัวต้องการมีลูกชายหรือลูกสาว เมื่อลูกเกิดมาแล้วไม่ได้เพศตามที่ต้องการ บิดามารดาอาจจะไม่สนใจเลี้ยงดูเด็กเท่าที่ควร หรือเลี้ยงดูในทางที่ผิดทำให้เด็กเติบโตมาอย่างผิดเพศ

2.7 ครอบครัวที่บิดาหรือมารดาอิจฉาเด็ก

ในบางครอบครัวเมื่อมีบุตร บิดาหรือมารดาจะหมดความสนใจต่อกัน แต่กลับจะทุ่มเทความรักให้แก่ลูก ดังนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะเกิดความรู้สึกเฉยชาต่อบุตร เห็นว่าบุตรมาแย่งความรักของตนไป จึงปฏิบัติต่อบุตรในลักษณะเย็นชาหรือดุร้ายรุนแรง การกระทำเช่นนี้อาจทำให้เด็กไม่พอใจบิดาหรือมารดา เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าตนทำให้ครอบครัวยุ่งยาก ไม่อบอุ่นและไม่ปลอดภัย

3. สาเหตุทางเศรษฐกิจ

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม (2522 : 19-21) ได้กล่าวถึงสาเหตุทางเศรษฐกิจไว้ 2 ประการ คือ

3.1 ภาวะทางเศรษฐกิจของชุมชน

3.2 ภาวะเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด

3.1 ภาวะทางเศรษฐกิจของชุมชน

บุคคลใดอยู่ในชุมชนหรือสังคมที่มีภาวะทางเศรษฐกิจรุ่งเรือง การดำรงชีวิตของชนกลุ่มนั้นย่อมมีมาตราฐานการครองชีพที่ดี ประชาชนมีความสุข จิตใจเบิกบาน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในทางตรงข้ามหากบุคคลอยู่ในชุมชนที่มีภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรม เกิดความแร้นแค้น ขาดแคลน ประชาชนย่อมไม่มีความสุข เกิดความรู้สึกท้อแท้ ไม่มีอนาคต และอาจหลงผิดโดยการจับกลุ่มมั่วสุม เสพสุรา เล่นการพนัน และมีการอพยพย้ายถิ่นและอาจกลายเป็นอาชญากรได้

3.2 ภาวะเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด

บุคคลที่มีฐานะยากจนย่อมจะไม่มีความสุขเมื่อถูกบีบคั้นทางด้านครองชีพ อาจจะกลายเป็นโรคจิต หรืออาจเห็นผิดเป็นชอบเป็นอาชญากรได้ ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน บิดามารดาต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลาอบรมบุตร ปล่อยบุตรตามยถากรรม อดอยาก ขาดการศึกษา เด็กในครอบครัวเช่นนี้ย่อมจะหาทางช่วยตัวเองโดยการลักขโมย และอาจจะทำร้ายผู้อื่นเพราะต้องการทรัพย์

4. สาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

มนุษย์เกิดมาต้องพบกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวหลายประการ ซึ่งมีอิทธิพลทำให้บุคคลนั้นโน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่งได้ เช่นเด็กย่อมเลียนแบบและได้นิสัยจากบิดามารดา หรือครูอาจารย์ สิ่งแวดล้อมทั่วๆ ไป เช่น ธรรมชาติ ภูมิประเทศ สถานที่ ดินฟ้าอากาศ การศึกษา และอื่นๆ ย่อมทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันไปด้วย

ประภาศน์ อวยชัย (2516 : 13) และ กุญชลี สุกัณหะเกตุ (2520 : 26-27) ได้กล่าวถึงสาเหตุจากปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ไว้ 11 ประการ ดังนี้คือ

4.1 การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร

4.2 การศึกษา

4.3 ศาสนา

4.4 สภาพถิ่นที่อยู่

4.5 สถานเริงรมย์

4.6 ตัวอย่างที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่

4.7 การขัดแย้งในทางวัฒนธรรม

4.8 การคบเพื่อน

4.9 การเสพยาเสพติด

4.10 หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นทั่วไป

4.11 ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์

4.1 การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร

การเพิ่มประชากรและการอพยพจากชนบทเข้ามาในเมืองหลวงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในหลายด้าน เช่นปัญหาความยากจน ปัญหาค่าครองชีพสูง แหล่งเสื่อมโทรม การว่างงาน การศึกษา การสาธารณสุข ปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุที่จะชักจูงให้เด็กและเยาวชนหันไปสู่อบายมุขและเป็นอาชญากร

4.2 การศึกษา

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญที่มีส่วนรับผิดชอบอนาคตของเด็กและเยาวชน โดยให้ความรู้อบรมคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนให้แนวทางไปประกอบอาชีพ ครูอาจารย์จึงต้องกวดขันให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยไม่ประพฤติตนเสื่อมเสียหรือเกิดความเบื่อหน่ายถึงขั้นหนีโรงเรียน และไปมั่วสุม ปัญหาสำคัญคือสถานที่เรียนและจำนวนครูไม่เพียงพอ ทำให้เด็กบางส่วนไม่มีที่เรียนกลายเป็นเด็กจรจัด เร่ร่อน ประพฤติตนไปในทางที่ไม่ดี

4.3 ศาสนา

ศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ในการดำรงชีวิต ศาสนาจะอบรมให้คนเป็นคนดีอยู่ในศีลธรรม ดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข แต่เด็กและเยาวชนในปัจจุบันนี้ไม่สนใจศาสนา หลงในวัตถุ เห็นว่าคำสอนตามหลักศาสนาเป็นสิ่งงมงายและล้าสมัย ทำให้เด็กและเยาวชนขาดสิ่งยึดเหนี่ยวและสามารถกระทำความผิดได้ง่าย

4.4 สภาพถิ่นที่อยู่

ปัญหาที่อยู่อาศัยเป็นปัญหาสำคัญของกรุงเทพฯ เพราะมีการอพยพจากต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงกันมาก จึงเกิดปัญหาที่ตามมาคือการจราจรติดขัด คนว่างงาน ที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะเกิดแหล่งเสื่อมโทรม เด็กๆ ที่อยู่ในครอบครัวที่อยู่กันอย่างแออัดย่อมจะไม่มีที่พักผ่อนหย่อนใจ เมื่อว่างงานก็หาความสำราญในทางที่ผิด มีการมั่วสุม เสพยาเสพติด มีปัญหาด้านความประพฤติ

นอกจากนี้การย้ายถิ่นที่อยู่บ่อยๆ ก็อาจเป็นผลร้ายต่อเด็กและเยาวชนได้ จากการศึกษาค้นคว้าในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา (Sullengen, 1936 : 179 and Kingsley, 1949 : 392-429) ปรากฏว่าเด็กที่ย้ายที่อยู่บ่อยๆ เช่น ย้ายไปเพื่อการศึกษาเล่าเรียนในท้องถิ่นอื่นอันเป็นการจากบิดามารดาไปอยู่ห่างไกล ต้องปกครองตนเองขาดผู้ควบคุมดูแลหรือแม้ว่าจะมีผู้ปกครอง แต่ผู้ปกครองก็อาจจะไม่ได้เอาใจใส่เหมือนบิดามารดา และมักจะเป็นการย้ายจากสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างสงบ มีมาตรฐานความเป็นอยู่และความประพฤติที่เหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการควบคุมทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ (primary group) ไปยังชุมชนที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย หามาตรฐานที่แน่นอนไม่ได้ และเต็มไปด้วยสิ่งเย้ายวนอบายมุขต่างๆ ที่ทำให้คนหลงผิดได้ง่าย (secondary group) ดังนั้นเด็กที่ต้องย้ายที่อยู่เช่นนี้จึงอยู่ในฐานะที่ล่อแหลมต่ออันตรายเป็นอย่างมาก ในประเทศไทยเราก็ต้องประสบกับปัญหานี้อย่างมากในปัจจุบัน เด็กต่างจังหวัดที่เข้ามาเพื่อศึกษาในกรุงเทพฯ อาจต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างจากสิ่งแวดล้อมเดิมไม่ได้เพราะอยู่ห่างไกลผู้ปกครองอาจทำให้บุคลิกภาพบกพร่องได้ การพ่ายแพ้ต่อความเย้ายวนในเมืองหลวงเป็นเรื่องที่พบเห็นอยู่เสมอ อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือการย้ายถิ่นที่อยู่บ่อยๆ ทำให้เด็กได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับเด็กเกเรในท้องที่ใหม่ที่ย้ายไป จนกระทั่งกลายเป็นเด็กเกเรไปด้วย เพราะเมื่อต้องกลายเป็นคนใหม่ในท้องที่ก็ย่อมต้องการเพื่อนคบค้าสมาคมด้วย และถ้าเด็กส่วนมากเป็นเด็กที่เกเรแล้ว การคบเพื่อนประเภทดังกล่าวก็เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของการเกเร

4.5 สถานเริงรมย์

สถานเริงรมย์ที่เป็นแหล่งอบายมุขต่างๆ อาทิเช่น สถานบริการทางเพศ บ่อนการพนัน สถานที่อาบอบนวด ไนท์คลับ ฯลฯ นับว่ามีส่วนที่ทำให้เด็กและเยาวชนหลงผิดอีกจำนวนมาก เพราะสถานที่เหล่านี้เป็นสิ่งล่อใจให้เด็กและเยาวชนหลงเพลิดเพลินทำให้เสียคนได้ง่าย จากรายงานของพนักงานควบคุมความประพฤติที่ไปสืบหาข้อเท็จจริงที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดทางอาญา (ประภาศน์ อวยชัย, 2516 : 13) ปรากฏว่าเด็กและเยาวชนมักไปมั่วสุมในสถานเริงรมย์ที่เป็นแหล่งอบายมุขดังกล่าวเป็นจำนวนไม่น้อย เมื่อเด็กและเยาวชนหลงผิดเพลิดเพลินในการเที่ยวสถานเริงรมย์ จึงจำเป็นจะต้องหาเงินมาเที่ยวในสถานเริงรมย์ เมื่อมีปัญหาด้านการเงินก็ทำให้เด็กและเยาวชนมักจะหาเงินโดยทางทุจริต เช่น การลักขโมย หรือชิงทรัพย์ เป็นต้น

4.6 ตัวอย่างที่ไม่ดีจากผู้ใหญ่

เนื่องจากเด็กและเยาวชนจะยึดถือผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง ผู้ใหญ่กระทำอย่างไรเด็กก็อยากที่จะกระทำเช่นนั้น เมื่อผู้ใหญ่กระทำไม่ดีซึ่งรวมทั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่างๆ อาทิเช่น เกียจคร้าน ไม่ทำงาน มีกิริยาวาจาหยาบคายไม่สุภาพ มีความประพฤติเสื่อมเสีย ชอบดื่มสุรา อาละวาด ติดยาเสพติด ลักลอบตั้งบ่อนการพนัน หรือคบเพื่อนเกเร เป็นต้น เมื่อเด็กได้พบแต่สิ่งที่ไม่ดีไม่งามอยู่เสมอก็อาจจดจำเป็นตัวอย่าง และไปกระทำผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมายได้โดยง่าย

4.7 การขัดแย้งในทางวัฒนธรรม

เมื่อมีการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในสังคม สิ่งที่เข้ามาพร้อมกันนั้นคือความเจริญทางด้านวัตถุ ซึ่งมักจะมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำตามโดยคิดว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัย เช่น การแต่งกายให้ล้ำสมัย การไว้ผมยาว หรือในด้านความประพฤติ การแสดงกิริยามารยาทที่ไม่เหมาะสม การแสดงความก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่ การกระทำผิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ผิดศีลธรรม และกลายเป็นความผิดทางกฎหมายขึ้นด้วย

4.8 การคบเพื่อน

ในช่วงวัยที่เป็นเด็กและเยาวชน เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อตัวเด็กหรือเยาวชนมากกว่าบิดา มารดา ถ้าเด็กหรือเยาวชนคบเพื่อนที่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมแล้ว ก็อาจชักจูงให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติในสิ่งที่ไม่ดีได้ โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาทางบ้าน พ่อแม่ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอนหรือเด็กที่พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจปัญหาของลูก ย่อมทำให้เด็กต้องหันไปหาที่พึ่งนอกบ้านแทนและอาจไปคบเพื่อนที่เกเรและชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เช่นชักชวนหนีโรงเรียน เที่ยวตามสถานเริงรมย์ ซึ่งเป็นแหล่งอบายมุขต่างๆ ตลอดจนกระทั่งการเที่ยวตามสถานบริการทางเพศ เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ดื่มสุรา เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้อาจติดเป็นนิสัยเมื่อไม่มีเงินเที่ยวเตร่เพื่อนยุยงให้ขโมยเงินบิดามารดาหรือถ้ามีโอกาสเหมาะก็ลักขโมย วิ่งราวทรัพย์ผู้อื่น ฉะนั้นการคบเพื่อนที่ไม่ดีจึงทำให้เด็กหรือเยาวชนที่ดีประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมืองได้อย่างหนึ่ง ซัทเธอร์แลนด์ และ เครซี่ (Sutherland

and Cresey, 1956 : 78) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในทฤษฎีของท่านชื่อ "Differential Associations Theory" ซึ่งเน้นถึงการเรียนรู้ที่ได้มาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันหรือผูกพันกันมากทางจิตใจ

4.9 การเสพยาเสพติด

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึงสารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการกิน ฉีด สูบ หรือดมแล้วทำให้มีผลต่ออารมณ์และความประพฤติของผู้ใช้ เช่น ฝิ่น เฮโรอีน ยากระตุ้นประสาท และยาที่กระทำให้ประสาทหลอน เป็นต้น เมื่อใช้ยานี้เป็นเวลานานจนติดแล้วก็ย่อมจะก่อให้เกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวงแก่เด็กและเยาวชนได้ เพราะพิษภัยของตัวยาเมื่อเสพไปนานๆ จะทำลายสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจทำให้เสื่อมโทรม เป็นช่องทางให้โรคภัยเข้ามาเบียดเบียนได้ง่ายและเป็นที่รังเกียจของสังคม การติดยาเสพติดให้โทษนี้มักจะเป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดอื่นๆ ด้วย และเมื่อติดแล้วทำให้เกิดความต้องการอยู่เสมอๆ โดยจะต้องเพิ่มปริมาณมากกว่าเดิมขึ้นไปเรื่อยๆ ต้องหาเงินมาซื้อด้วยราคาแพงถ้าไม่มีเงินก็จำต้องลักขโมย หรือวิ่งราว ปล้นหรือชิงทรัพย์และถ้าเป็นเด็กหรือเยาวชนหญิงก็มักถูกบังคับให้ค้าประเวณีกลายเป็นหญิงขายบริการทางเพศได้

4.10 หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นทั่วไป

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าหนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นเป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้ เพราะนอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน

ผู้อ่านทั่วไปแล้ว ยังเป็นสื่อกลางที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ และเป็นการสะท้อนภาพของสังคมอย่างหนึ่ง ฉะนั้นหนังสือพิมพ์จะดีหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับการเสนอข่าวด้วย การเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ในด้านอาชญากรรม บางครั้งได้บรรยายถึงวิธีการหรือแผนของอาชญากรอันเป็นแนวทางให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างกระทำตามได้ เพราะเป็นการส่งเสริมความเก่งกาจของอาชญากรโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่วนหนังสืออ่านเล่นทั่วไปก็เป็นสิ่งที่มีประโยชน์เช่นกัน แต่หนังสืออ่านเล่นบางประเภทเน้นไปในทางลามกอนาจารก่อให้เกิดการยั่วยุและเป็นการเพาะนิสัยที่ไม่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งยังหย่อนต่อสติปัญญาและความรู้สึกรับผิดชอบได้ง่าย ทั้งเป็นสิ่งโน้มน้าวให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายต่อไปได้

4.11 ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์

เมื่อพิจารณาถึงการส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรมและการพักผ่อนของประชาชนทั่วไปแล้ว ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันหากสื่อมวลชนดังกล่าวไม่มีความเข้มงวดในการคัดเลือกสิ่งที่จะเสนอต่อประชาชนแล้วโทษก็ย่อมจะติดตามมา เช่นเรื่องราวเกี่ยวกับการแก้แค้น หรือการทะเลาะวิวาท การฆาตกรรมอย่างทารุณโหดร้าย เรื่องผีออกมาอาละอาดที่ทำให้ผู้ชมเกิดความหวาดกลัว หรือเรื่องกามรมณ์คบชู้สู่ชาย เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีสำหรับเด็กที่ยังอ่อนต่อความคิด ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเรื่องใดเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องสมมุติ และเรื่องเหล่านี้สามารถฝังอยู่ในจิตใจ หรือความรู้สึกนึกคิดของเด็กได้ ทั้งยังเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนจำไปเป็นตัวอย่างในการกระทำอันผิดกฎหมายได้ แต่ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย จิตใจ และการได้รับการศึกษาของเด็ก สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียน เด็กอาจมีปัญหาจากการศึกษาเล่าเรียน การคบเพื่อน การทำตามค่านิยมของกลุ่มที่ไม่ถูกทาง เช่น การแต่งกาย ความประพฤติแปลกๆ นอกแนวปกติทำนองโน้มให้ไปสู่การกระทำผิด เด็กขาดตัวอย่างและสิ่งแวดล้อมที่ชักจูงไปในทางที่ดี ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาทำให้เด็กสับสนหาทิศทางหรือจุดยืนที่เหมาะสมไม่ได้ ทำให้มีพฤติกรรมที่ก่อคดีขึ้นได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทางเพศ จากผลการสำรวจพบว่าเด็กที่มาสู่ศาลเด็กส่วนใหญ่มาจากแหล่งเสื่อมโทรมประมาณร้อยละ 80

กล่าวได้ว่าช่วงเวลาแห่งการพัฒนาบุคลิกภาพที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือช่วงในวัยเด็กนั่นเอง ฉะนั้นลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนจะเป็นไปในรูปแบบใดนั้นย่อมเป็นผลมาจากพันธุกรรม และประสบการณ์ที่เด็กและเยาวชนได้รับ ทั้งนี้ศึกษาได้จากลักษณะบุคลิกภาพตลอดจนขบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวจนกระทั่งถึงสถาบันต่างๆ ในสังคม สถาบันเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งสิ้น ดังนั้นการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนอาจทำให้เข้าใจถึงปัญหา และการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับลักษณะพฤติกรรมของเด็ก

นักการศึกษาได้สนใจศึกษาอิทธิพลของลักษณะครอบครัวที่มีต่อการปรับตัวและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก โดยเฉพาะในแง่เกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างบิดามารดากับบุตร รวมทั้งวิธีการอบรมเลี้ยงดูและท่าทีที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตร ดังที่ นิภา นิธยายน (2530 : 135 อ้างอิงจาก Radke, M.J., The Relation of Prental Authority to Children's Behavior and Attitudes, Minnea-Palis : University of Minesota Press, 1946) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับลักษณะพฤติกรรมของเด็กว่ามีลักษณะดังนี้

1) เด็กถูกทอดทิ้งขาดการดูแลเอาใจใส่

เด็กที่มาจากลักษณะนี้จะมีพฤติกรรมคือเป็นคนที่เชื่อฟังและยอมทำตาม ก้าวร้าว ปรับตัวยาก มีความรู้สึกไม่อบอุ่นและปลอดภัย จิตใจโหดร้าย มีอาการทางประสาท ขี้อาย ดื้อรั้น ทำตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้

2) เด็กได้รับการทะนุถนอมแบบทารก เด็กจะมีพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายทารกและชอบถดถอย เชื่อฟังและยอมทำตาม มีความรู้สึกไม่อบอุ่นและปลอดภัย ก้าวร้าว ขี้อิจฉา ปรับตัวยาก

3) บิดามารดาใช้อำนาจบังคับ เด็กจะมีพฤติกรรมคือต้องพึ่งผู้อื่น ขี้อาย เชื่อฟังและยอมทำตาม สุภาพ อ่อนโยน ระมัดระวัง ไม่ร่วมมือ เคร่งเครียด กล้าหาญ ชอบวิวาท ขาดความกระตือรือร้น

4) บิดามารดายอมตามใจเด็ก เด็กจะมีพฤติกรรมคือก้าวร้าว เลินเล่อ ไม่เชื่อฟัง รักอิสระ เชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าหาญในการคบหาสมาคม ทำตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้

5) บิดามารดาไม่ปรองดองกัน เด็กจะมีพฤติกรรมดังนี้คือเป็นคนก้าวร้าว มีอาการทางประสาท ชี้อิจฉา ประพฤติผิด ไม่ให้ความร่วมมือ

6) ระเบียบวินัยทางบ้านบกพร่อง เด็กจะมีพฤติกรรมคือปรับตัวไม่ค่อยได้ ก้าวร้าว ต่อต้านขัดขืน ชี้อิจฉา ประพฤติผิด มีอาการทางประสาท

7) ครอบครัวปรองดองกันและมีการปรับตัวดี เด็กจะเป็นคนที่เชื่อฟังและยอมตาม ปรับตัวได้ดี

8) ครอบครัวมีความสงบสุขและรักใคร่กลมเกลียวกัน เด็กจะมีพฤติกรรมที่ให้ความร่วมมือ ปรับตัวได้ดีมาก รักอิสระ

9) ครอบครัวยอมรับเด็ก เด็กจะมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม และกล้าเผชิญอนาคตอย่างมั่นใจ

10) บิดามารดาสนิทสนมและเล่นกับเด็ก เด็กจะมีพฤติกรรมที่เป็นคนมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ไว้วางใจ และเชื่อถือในตนเอง

11) การอบรมเด็กด้วยเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ เด็กจะมีพฤติกรรมเป็นคนที่ไว้วางใจและเชื่อถือในตนเอง ร่วมมือและมีความรับผิดชอบ

12) ระเบียบวินัยทางบ้านเคร่งครัดสม่ำเสมอ เด็กจะเป็นคนปรับตัวได้ดี

13) การฝึกเด็กให้รู้จักหน้าที่รับผิดชอบ เด็กจะเป็นคนที่ปรับตัวได้ดี ไว้วางใจในตนเองและมีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย

กล่าวโดยสรุป การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมักมีสาเหตุมาจากครอบครัวที่มีสภาพแตกต่างกัน เช่นมีสภาพบ้านแตก หรือพ่อแม่มีอารมณ์ไม่ดี เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท พ่อแม่ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม บุคคลเหล่านี้จะให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กน้อยที่สุด และมักจะสนองความต้องการไม่สม่ำเสมอ เด็กจึงมีความรู้สึกขาดพ่อแม่ สาเหตุดังกล่าวส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มองโลกในแง่ร้าย รู้สึกว่าตนไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นๆ มีน้อย เด็กและเยาวชนจึงชอบการต่อสู้ เกะกะระราน มีความรู้สึกระวนกระวายใจ ไม่มีความมั่นคงในชีวิต